

Gminny Program

Wspierania Rodziny w Gminie Węgorzyno

na lata 2017-2019

Opracowano w Ośrodku Pomocy Społecznej w Węgorzynie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie, zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	5
2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
2.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA W GMINIE WĘGORZYNO	6
2.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	8
2.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	13
2.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	19
2.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNĄ.....	29
2.7. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ	31
2.8. UMIESZCZANIE W PIECZY ZASTĘPCZEJ	31
2.9. ANALIZA SWOT	33
2.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE	34
3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	36
4. HARMONOGRAM I REALIZACJA PROGRAMU	40
4.1. ODBIORCY PROGRAMU	40
4.2. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	40
4.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	41
4.4. REGULACJE PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	41
4.5. PRZEWIDYWANE EFEKTY I REZULTATY	42
4.6. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	42

WPROWADZENIE

Rodzina – w socjologii rozumiana jako grupa społeczna lub instytucja społeczna. Rodzina, zdaniem socjologów i najprostszych jej definicji, to *najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo*¹. Dlatego tak istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzy o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

---

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Lepalczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

Uzasadnienie wprowadzenia Programu

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Węgorzyno na lata 2017-2019. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne zarówno z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Węgorzyno jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie łobeskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 256 km², a w jej skład wchodzi 19 sołectw: Brzeźniak, Chwarstno, Cieszyno, Gardno, Kraśnik, Lesięcin, Mielno, Mieszewo, Połchowo, Przytoń, Runowo, Runowo Pomorskie, Sarnikierz, Sielsko, Trzebawie, Węgorzynko, Wiewiecko, Winniki, Zwierzynek. Sieć drogowych powiązań komunikacyjnych jest bardzo dobrze rozwinięta (1 droga krajowa, 2 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych). Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa ze stacjami osobowymi w miejscowościach: Cieszyno, Lesięcin, Runowo Pomorskie, Wiewiecko i Węgorzyno. Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości Węgorzyno, Runowo

Pomorskie, Wiewiecko i Ginawa. Z trudnościami w tej sferze zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Sulice, Chwarstno Trzebawie i Sarnikierz.

Jedną z głównych funkcji rozwojowych w gminie jest rolnictwo, w mniejszym zaś stopniu turystyka. Spośród podmiotów gospodarczych najczęściej działa w takich branżach, jak: handel i naprawy, budownictwo, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, przetwórstwo przemysłowe oraz transport i gospodarka magazynowa.

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Węgorzyno jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest infrastruktura wodociągowa, z której korzysta większość mieszkańców. Rozbudowy wymaga natomiast system kanalizacyjny oraz sieć gazowa. Na obszarze gminy funkcjonuje biologiczna oczyszczalnia ścieków i Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy tworzą: 1 Publiczne Przedszkole, 3 Przedszkola Niepubliczne, 2 szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi i 1 gimnazjum.

Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzynie, która posiada filie w Sielsku i Runowie Pomorskim, Urząd Miejski w Węgorzynie oraz 14 świetlic wiejskich. Upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej i sportu zajmują się działające na jej terenie kluby sportowe – Ludowy Klub Sportowy Sparta Węgorzyno oraz Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Trójka w Węgorzynie. Zadania służby zdrowia w gminie realizują 2 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz prywatne praktyki lekarskie, w tym 2 gabinety stomatologiczne. Na terenie gminy działają 2 apteki.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Węgorzyno została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych, a także reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która w obszarze „Rodzina, dziecko i młodzież” została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy.

2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2016 roku gmina Węgorzyno liczyła 7 098 mieszkańców, w tym 3 507 kobiet. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 28 osób na km². Szczegółowe dane na temat struktury wiekowej ludności gminy i jej zmian w latach 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1383	1 359	1 327
liczba osób w wieku produkcyjnym	4567	4 527	4 457
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1241	1 284	1 314
ogółem	7 191	7 170	7 098

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Węgorzynie

W latach 2014-2016 liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się z roku na rok, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta. Systematycznie maleje liczba osób w wieku produkcyjnym. Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba urodzeń żywych	75	63	67
liczba zgonów	76	85	76
przyrost naturalny	-1	-22	-9

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Węgorzynie

W całym analizowanym okresie liczba zgonów była wyższa od liczby urodzeń. Przyrost naturalny był ujemny (-1 w 2014 r., -22 w 2015 r., -9 w 2016 r.). Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji w latach 2014-2016 było ujemne (odpowiednio: -19, 37, -105).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-20	-37	-108
saldo migracji w ruchu zagranicznym	1	0	3
saldo migracji ogółem	-19	-37	-105

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

2.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA W GMINIE WĘGORZYNO

W latach 2014-2016 liczba mieszkań komunalnych zmniejsza się (ze 143 w 2014 r. poprzez 137 w 2015 r. do 131 w 2016 r.), podobnie jest z przeciętną powierzchnią użytkową jednego mieszkania komunalnego (46,90 m² w 2014 r., 46,00 m² w 2015 r. i 46,00 m² w 2016 r.), a także przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego na osobę (z 12,80 m² w 2014 r. na 12,20 m² w 2015 r. i 12,08 m² w 2016 r.). Zmniejszała się liczba izb w tych mieszkaniach (z 217 w 2014 r. do 198 w 2016 r.) oraz ich ogólna powierzchnia (z 6 707 m² w 2014 r. do 6.066 m² w 2016 r.). W analizowanym okresie

w zasobach mieszkaniowych gminy liczba mieszkań socjalnych zmniejszyła się (z 13 w 2014 r. na 9 w latach 2015 i 2016), podobnie liczba izb mieszkalnych (18 w 2014 r. i 9 w roku 2015 i 2016), a także łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych zmniejszyła się (z 429 m² w 2014 r. do 272 w 2015 i 2016 r.) i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego z 33 m² w 2014 r. na 30 m² w 2015,2016 r. Zamieszkiwało w nich 15 osób w 2014 r. i 12 osób w latach 2015 i 2016 więc przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania socjalnego przypadająca na jedną osobę zmniejszyła się z 28,6 m² na 18,0 m² w kolejnych latach.

Szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2012-2014

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba mieszkań komunalnych	143	137	131
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	217	208	198
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	6 707	6 302	6 066
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	46,90	46,00	46,00
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	524	514	502
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	12,80	12,20	12,08
liczba mieszkań socjalnych	13	9	9
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	18	9	9
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	429	272	272
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	33,00	30,00	30,00
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	15	12	12
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	28,6	18,00	18,00

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Węgorzynie

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	103	107	109
liczba przyznanych dodatków	908	722	676
wartość przyznanych dodatków	142 013 zł	112 706 zł	114 627 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W latach 2014-2016 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, wahała się (ze 103 w 2014 r. poprzez 107 w 2015 r. do 109 w 2016 r.). Zmniejsza się natomiast z roku na rok liczba przyznanych dodatków (z 908 w 2014 r. do 676 w 2016 r.) i wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 142 013 zł w 2014 r. do 114 627 zł w 2016 r.).

2.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Analiza sytuacji dziecka w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych, przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie Węgorzyno placówkach oświatowo-wychowawczych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w przedszkolach i szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

W sumie do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagoga szkolnego lub dyrektora – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. K. I. Gałczyńskiego w Węgorzynie,
- Szkoła Podstawowa im. II Łużyckiej Dywizji Artylerii L.W.P w Runowie Pomorskim,
- Gimnazjum im. Orła Białego w Węgorzynie,
- Przedszkole Publiczne im. „Króla Lwa” w Węgorzynie.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 3 placówki zatrudniają pedagoga, 3 szkoły pielęgniarkę, 1 szkoła i przedszkole zatrudniają logopedę (brak w SP w Węgorzynie i Gimnazjum), a psychologa 4 placówki. Żadna z placówek nie zatrudnia doradcy zawodowego.

Wszystkie placówki szkolne zapewniają uczniom dostęp do Internetu oraz dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Szkoła Podstawowa w Runowie Pomorskim posiada klasę integracyjną. Jako jedyni przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Węgorzynie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia spowodowane brakiem przystanku zlokalizowanego w pobliżu placówki oraz deficytem miejsc parkingowych dla rodziców przywożących dzieci do szkoły własnym transportem.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, wokalne, teatralno-muzyczne, sportowe, turystyczne, religijne, rytmiki oraz zajęcia przygotowujące do egzaminów i zwiększające szanse edukacyjne uczniów). Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej

organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne i rewalidacyjne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób: odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 15 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badane placówki wskazywały głównie na bezrobocie, niski status materialny rodzin, niewydolność wychowawczą rodziców oraz wynikające z braku pracy eurosieroctwo.

Trudna sytuacja materialna wiąże się często z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak alkoholizm, bezradność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, jego wynikami w nauce i zachowaniem.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków.

Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera kolejna tabela.

Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba placówek, w których stwierdzono występowanie	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	1	10
sięganie po alkohol	–	–
sięganie po narkotyki	1	1
niszczenie mienia szkolnego	1	3
kradzieże	2	6
dyskryminacja	–	–
udział w grupach negatywnych	–	–
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	3
autoagresja	1	5
ucieczki z domu	–	–
przestępczość ujawniona	1	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	13
zaniedbanie przez dom	2	6
przemoc w rodzinie	1	1
wykorzystywanie seksualne	–	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży należy zaliczyć m.in.: problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, kradzieże, zaniedbanie przez dom, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy promujące zdrowie i bezpieczeństwo, kampanie profilaktyczne, jak np. „Bezpieczna szkoła”, „Czyste powietrze wokół nas”, przedstawienia o tematyce profilaktycznej, konkursy plastyczne, emisje filmów edukacyjnych oraz akcje charytatywne. Na terenie szkół kolportowane są gazetki tematyczne, plakaty i ulotki. W placówkach prowadzone są pogadanki, spotkania z przedstawicielami Policji i instytucji pomocowych, zajęcia z pedagogami i terapeutami, ćwiczenia socjoterapeutyczne i warsztaty uczące asertywności. Realizowane są szkolne programy profilaktyczne i warsztaty z zakresu przeciwdziałania zjawisku agresji wśród uczniów. Ponadto promowane są działania związane z szeroko pojętym bezpieczeństwem uczniów (np. stosowanie numerów alarmowych, dbałość o zdrowie własne i innych) oraz aktywne formy spędzania czasu wolnego.

Badania oraz działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować problemy związane z uzależnieniami w rodzinach. W opinii ankietowanych ważne jest także zbadanie ogólnej kondycji rodzin pod kątem emigracji zarobkowej, stanu bezrobocia, rozwodów, wykształcenia rodziców i występujących niewydolności wychowawczych.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zintensyfikowania działalności profilaktycznej i dydaktycznej w zakresie uzależnień. Zwrócili również uwagę na konieczność uświadomienia rodzicom współodpowiedzialności za wychowanie dziecka oraz uregulowania kwestii opieki nad dzieckiem w przypadku emigracji zarobkowej opiekunów.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach rodzice uczestniczą w uroczystościach szkolnych, debatach wychowawczych, odbywają się zebrania ogólnoszkolne, spotkania ze specjalistami w ramach zespołu powołanego do pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzone są rozmowy i konsultacje oraz pedagogizacja, utrzymywany jest indywidualny kontakt z rodzicami. Współpraca ta dotyczy rozwiązywania problemów wychowawczych, a także udziału rodziców w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych, wycieczek oraz pomocy przy pozyskiwaniu sponsorów.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Najczęściej przybiera ona formę wsparcia, udzielania pomocy socjalnej i materialnej, dofinansowania wypoczynku dzieci, pomocy w sytuacjach kryzysowych, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzenia konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymiany informacji, pedagogizacji rodziców, prowadzenia zajęć terapeutycznych, jak również organizowania konkursów, imprez, spotkań, warsztatów, pogadanek i przekazywania materiałów z zakresu profilaktyki.

Instytucje i organizacje, z jakimi szkoła prowadzi współpracę: Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Policja, Straż Miejska, placówki oświatowe, Monar w Grabowie, Sanepid, Straż Pożarna, kuratorzy sądowi, Bank Spółdzielczy Oddział w Węgorzynie, Dom Dziecka w Łobzie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Szczecinie, Nadleśnictwo Łobez, Koło Łowieckie „Diana”, Teatr „Kurtyna” z Krakowa, Parafia rzymsko-katolicka w Węgorzynie.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność organizacji czasu wolnego poza szkołą, w szczególności szerszego dostępu do imprez kulturalnych i zajęć rekreacyjno-sportowych. Wskazano także na potrzebę poprawy bazy edukacyjnej (wyposażenie świetlicy szkolnej, gabinetów przedmiotowych, placów zabaw) oraz zorganizowanie świetlic socjoterapeutycznych. Pedagodzy podkreślili także konieczność zaspokojenia potrzeb bytowych, socjalnych i emocjonalnych uczniów. Według badanych niezbędne jest także ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów, stomatologów i rehabilitantów.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów. Bardzo ważnym rodzajem pomocy jest prowadzenie działań profilaktycznych i wychowawczych, udzielanie porad i prowadzenie mediacji w rodzinach dysfunkcyjnych. Konieczne jest także wspieranie uczniów będących w trudnej sytuacji materialnej (dożywianie, pomoc finansowa rodzinie).

Występowanie problemów agresji i przemocy w szkole

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy są przeprowadzane we wszystkich badanych placówkach. Głównie przybierają formę ankiet

(np. „Przemoc i bezpieczeństwo w szkole?”, „Przemoc i agresja w szkole?”), wywiadów, rozmów z rodzicami, obserwacji oraz analizy prac dzieci, wizyt domowych, spotkań klasowych i indywidualnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że problem agresji i przemocy wśród dzieci występuje sporadycznie i zdecydowana większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. Pojedyncze przypadki agresji przybierają głównie formę przemocy fizycznej, rzadziej psychicznej. Badania pozwoliły stwierdzić, że uczniowie posiadają wystarczającą wiedzę na temat tego, w jaki sposób reagować na agresję i przemoc i gdzie szukać pomocy w sytuacji kryzysowej.

W związku z uzyskanymi wynikami placówki przeprowadziły działania profilaktyczne i wychowawcze, a także warsztaty i projekty (np. „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń”) oraz spotkania indywidualne i grupowe z wychowawcami, pedagogami i psychologami, przedstawicielami policji i sądów oraz instytucji wspierających pracę szkoły. Organizowano również zajęcia artystyczne (w tym konkursy i przedstawienia) oraz sportowe, np. Rajd profilaktyczny. W jednej z placówek podjęto dwutygodniową kampanię profilaktyczną na temat bezpiecznych zachowań w szkole, przeprowadzono także warsztaty terapeutyczne.

Zajęcia profilaktyczne z zakresu agresji i przemocy w szkole

Placówki oświatowe prowadzą zajęcia profilaktyczne z zakresu agresji i przemocy. Przybierają one formę pogadank z psychologiem i pedagogiem, zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych, spektakli profilaktycznych, udziału uczniów w programach ogólnopolskich (np. „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń”), spotkań z policjantami i strażnikiem miejskim oraz zajęć warsztatowych, np. „Przewyciężam, opanowuję złość i agresję – zabawy przeciwko agresji”.

W Szkole Podstawowej w Węgorzynie z inicjatywy Samorządu Uczniowskiego przeprowadzono działania informacyjne propagujące zdrowie i bezpieczne zachowanie uczniów w szkole. Młodzież wykonała naklejki i plakaty promujące pożądane zachowania, zorganizowano także prelekcje ze scenkami teatralnymi przygotowane przez starszych uczniów. Ponadto odbyły się projekcje filmów profilaktycznych, pogadanki w klasach oraz spotkania z policjantem i strażnikiem miejskim, którzy omawiali tematy związane z odpowiedzialnością prawną nieletnich, racjonalnym zachowaniem się w sytuacjach kryzysowych oraz bezpiecznym korzystaniem z Internetu i portali społecznościowych.

Formy pomocy proponowane uczniom stosującym agresję i przemoc i ich rodzicom dotkniętym problemami przemocy domowej

Najczęstszą formą pomocy udzielaną uczniom i ich rodzicom są zajęcia indywidualne i grupowe z pedagogiem lub psychologiem, pedagogizacja rodziców oraz stosowanie procedury Niebieskiej Karty. Ponadto szkoły organizują zajęcia kompensujące deficyty emocjonalne i wychowawcze, treningi umiejętności opanowania emocji i kształcenia postaw asertywnych, mediacje oraz spotkania ze specjalistami, także spoza placówek. Niektórzy ankietowani zwrócili uwagę na częste ukrywanie przez rodziców problemów z przemocą domową i ich niechęć do proponowanej pomocy.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że jest prowadzona współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy.

Instytucje i organizacje, z jakimi szkoła współpracuje oraz zakres tej współpracy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej – wsparcie socjalne rodzin (pomoc finansowa, wywiady środowiskowe, refundacja obiadów),
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – pedagogizacja, wsparcie psychologiczne,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – działania profilaktyczne, kampanie edukacyjno-informacyjne, szkolenia, spektakle teatralne (Teatr Kurtyna),
- Zespół Interdyscyplinarny – prowadzenie wywiadów środowiskowych, omawianie problemów wychowawczych i sytuacji rodzin,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – prowadzenie rozmów, wywiadów i ankiet dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej, współpraca z placówkami oświatowymi,
- Policja – działania interwencyjne, zajęcia profilaktyczne, pogadanki
- Sąd Rejonowy – rozpatrywanie spraw,
- Kuratorzy Sądowi – działania wychowawczo-resocjalizacyjne,
- Straż Miejska – pouczenia, rozmowy dyscyplinujące, pogadanki profilaktyczne.

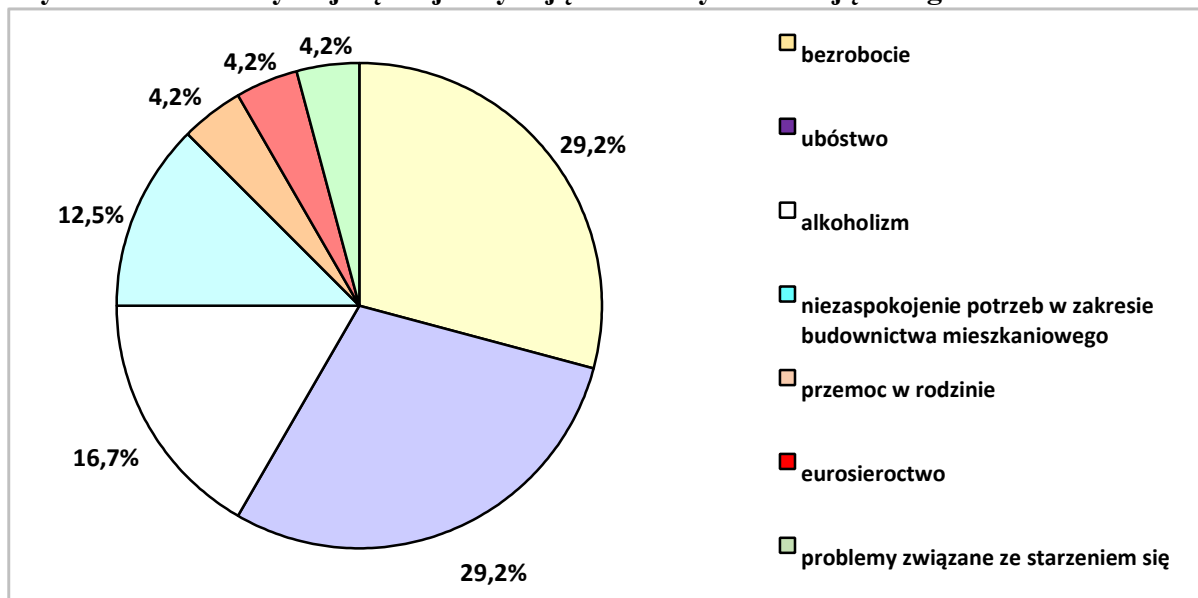
2.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. Burmistrza, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele placówek oświatowo-wychowawczych, placówek kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz losowo wybranych mieszkańców gminy.

Do analizy przedłożono w sumie 8 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

W pierwszej kolejności poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie

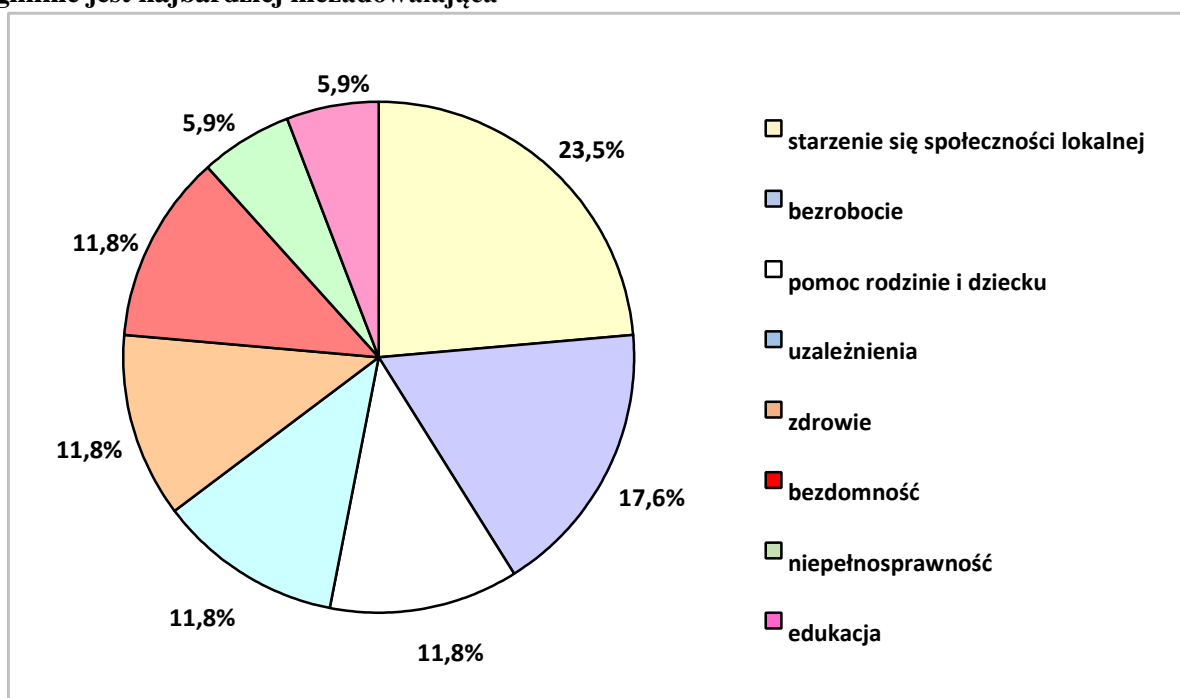
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają rodziny mieszkające w gminie, respondenci zaliczyli bezrobocie i ubóstwo (po 29,2%). Szczególną uwagę zwrócili również na alkoholizm (16,7%) oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (12,5%). Najmniejsze grupy ankietowanych wskazały: przemoc w rodzinie, eurosieroctwo oraz problemy związane ze starzeniem się (po 4,2%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.

Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: starzenie się społeczności lokalnej (23,5%), bezrobocie (17,6%), pomoc rodzinie i dziecku oraz uzależnienia, zdrowie i bezdomność (po 11,8%), a także niepełnosprawność i edukacja (po 5,9%).

Czynniki, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie czynników, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej podnosili problem niewystarczającego dostępu do placówek kulturalno-oświatowych, w tym aspekcie najbardziej odczuwalny jest brak domu kultury. Respondenci zwrócili także uwagę na niezadowolającą ofertę zajęć pozalekcyjnych i niewielkie możliwości rozwijania zainteresowań. Wspomniano również o braku placówek wsparcia dziennego oraz deficycie obiektów sportowo-rekreacyjnych (np. basenu).

Kolejnymi problemami, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka, są: ubóstwo, bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców oraz przekazywany z pokolenia na pokolenie pesymizm i niewiara we własne możliwości.

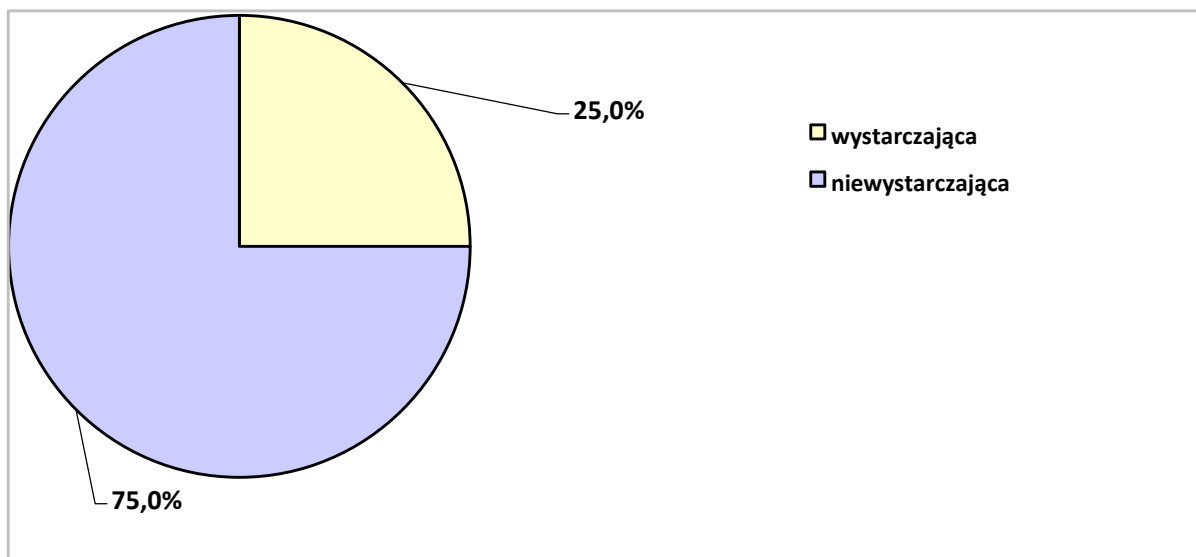
Najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą w gminie

W odpowiedzi na następne pytanie, ankietowani zidentyfikowali problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Za najważniejszy z nich uznali nieodpowiednie do potrzeb możliwości racjonalnego spędzania czasu wolnego, co niejednokrotnie przekłada się na demoralizację przejawiającą się w sięganiu po używki. W tym kontekście szczególnie dotkliwy jest niewystarczający dostęp do placówek kulturalno-oświatowych, świetlic i obiektów sportowych.

Innym problemem są ograniczone perspektywy, w dużej mierze wynikające z sytuacji materialnej w domu rodzinnym oraz społeczne przyzwolenie na przemoc fizyczną. Problemy te, zdaniem respondentów, przyczyniają się do spadającej motywacji dzieci i młodzieży do nauki czy rozwoju osobowości oraz trudności edukacyjnych i wychowawczych. W przypadku nikłego zainteresowania ze strony rodziców pogłębia się niedostosowanie społeczne młodego pokolenia.

Niejako w uzupełnieniu odpowiedzi na pytania o czynniki, które ograniczają prawidłowy rozwój osób w wieku przedprodukcyjnym, oraz o problemy, które występują wśród nich najczęściej, ankietowani wyrazili opinie na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

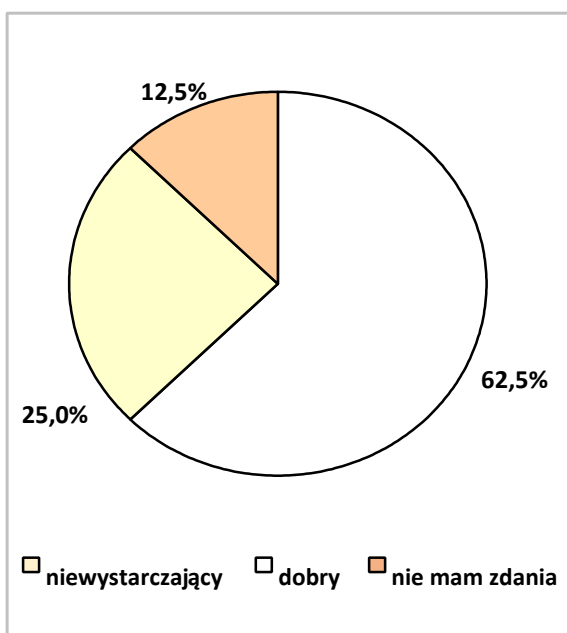

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

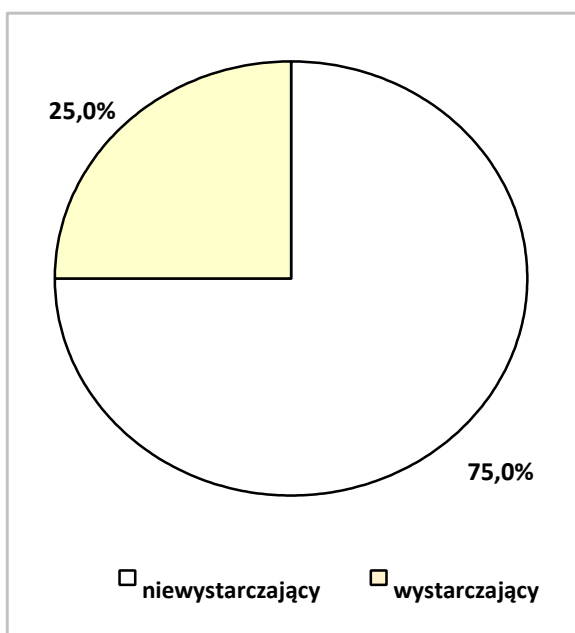
Trzy czwarte respondentów negatywnie oceniło organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, uznając ją za niewystarczającą. Tylko jedna czwarta ankietowanych stwierdziła, że jest ona wystarczająca. Nikt z uczestników badania nie ocenił organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży jako dobrą lub bardzo dobrą.

Odpowiadając na następne pytania, przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Wskazali również deficyty w tym zakresie. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie ?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

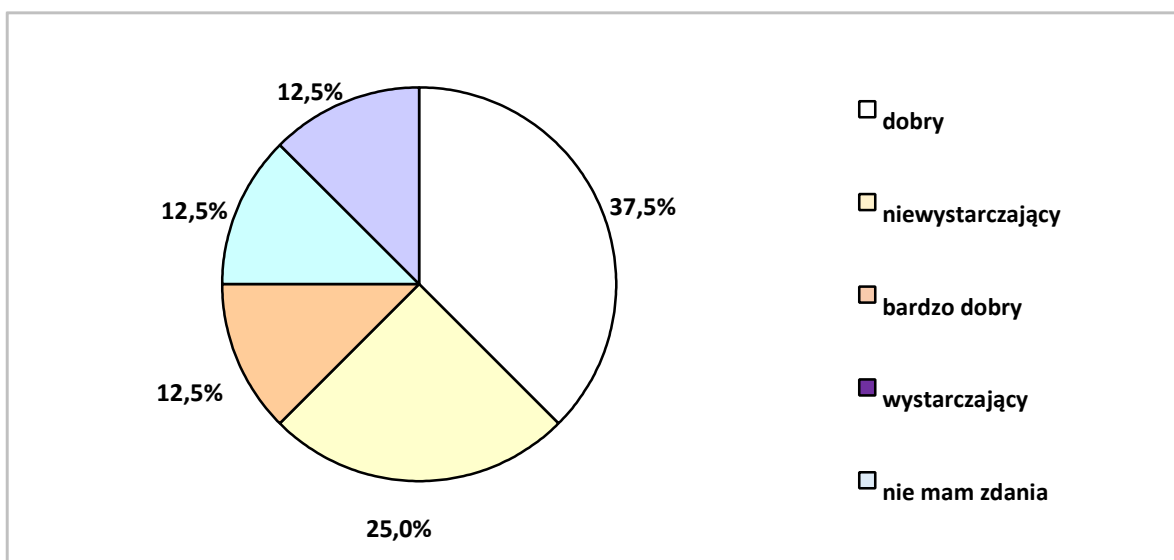
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 62% respondentów stwierdziło, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest niewystarczający. Z kolei jedna czwarta badanych uznała go za dobry. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 12,5% ankietowanych.

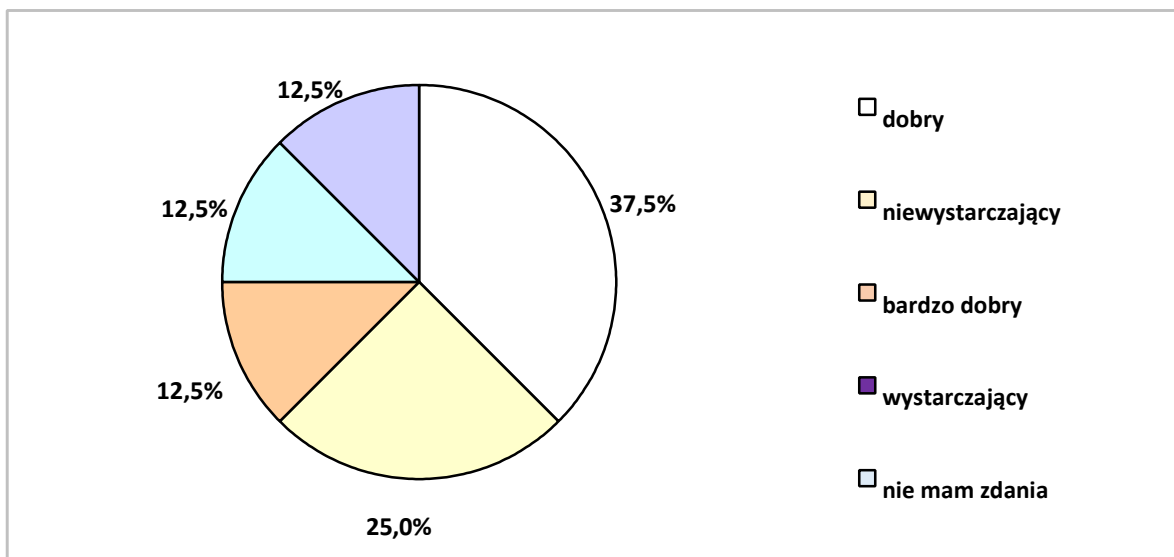
Dostęp do placówek kultury w gminie również został oceniony negatywnie, aż trzy czwarte uczestników badania ankietowego uznało go za niewystarczający. Tylko 25% respondentów stwierdziło, że jest wystarczający. Nikt z badanych nie określił go jako dobry lub bardzo dobry.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Znacznie lepiej oceniono dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych. Łącznie połowa ankietowanych uznała ją za dobrą lub bardzo dobrą. Jednak 25% badanych stwierdziło, że jest ona

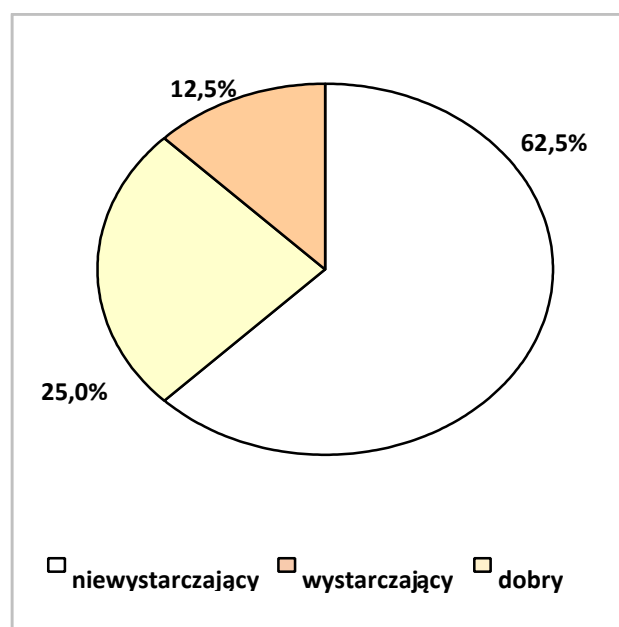
niewystarczająca. Z kolei 12,5% respondentów oceniło ją jako wystarczającą. Tyle samo pytanym nie miało zdania na ten temat.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej żłobek, dom kultury, świetlice środowiskowe i kluby dla dzieci.

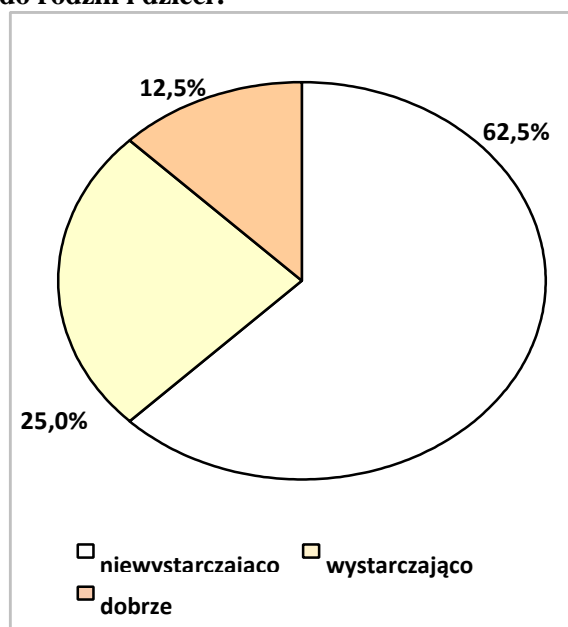
W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dostrzegali natomiast przede wszystkim brak lodowiska w sezonie zimowym i basenu.

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o opinię na temat wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz prowadzonych w gminie działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych, których adresatami są rodziny i dzieci.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi?

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane i w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów – aż 62,5% – stwierdziło, że dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie jest niewystarczający. Jednocześnie jedna czwarta ankietowanych uznała go za wystarczający, a tylko 12,5% badanych oceniła go dobrze.

Tak samo oceniono realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne, których adresatami są rodziny i dzieci. Za niewystarczające uznało je 62,5% badanych. Z kolei 25% ankietowanych stwierdziło, że są wystarczające, a 12,5% pytanym określiło je jako dobre.

Co zrobić, by poprawić sytuację rodzin, dzieci i młodzieży w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji rodzin oraz dzieci i młodzieży.

Odpowiadając na nie, badani zwracali uwagę przede wszystkim na konieczność poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego, głównie poprzez zwiększenie dostępu do zajęć pozalekcyjnych (świetlice, pracownia komputerowa) i placówek kulturalnych (utworzenie domu kultury).

Zdaniem respondentów niezbędne jest także systematyczne przyglądanie się sytuacji rodzin dysfunkcyjnych i zapewnienie im szerszego dostępu do wsparcia specjalistycznego.

Ankietowani podkreślali także konieczność propagowania zdrowego trybu życia, zwiększenia aktywności fizycznej młodego pokolenia i kontrolowania czasu spędzanego przed komputerem.

Wspomniano również o potrzebie objęcia szczególną opieką matek samotnie wychowujących dzieci.

Instytucje i organizacje, które mogą przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci. Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, placówki oświatowe, Urząd Miejski, świetlice środowiskowe oraz organizacje pozarządowe, m.in. Ludowy Klub Sportowy „Sparta”.

2.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2014-2016.

Tabela 7. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2014-2016

wielkość wydatków	2014 r.	2015 r.	2016 r.
ogółem	2 923 664 zł	3 016 143 zł	3 539 970 zł
^{w tym} na świadczenia pomocy społecznej	1 075 998 zł	1 049 713 zł	1 016 065 zł
^{w tym} na świadczenia rodzinne	1 847 666 zł	1 966 430 zł	2 523 905 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W latach 2014-2016 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc mieszkańcom wzrastała, przy czym stale dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych. Mniej środków przeznaczano natomiast na świadczenia pomocy społecznej, w tym na przyznawanie świadczeń w formie zasiłków okresowych, zasiłków stałych, posiłku, zasiłków celowych i w naturze oraz usług opiekuńczych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2014-2016.

Tabela 8. Beneficjenci systemu pomocy społecznej

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	638	584	560
liczba rodzin	369	336	336
liczba osób w rodzinach	1 063	964	878

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w gminie w latach 2014-2016 zmniejszała się, również zmniejszała się liczba rodzin i liczba osób w rodzinach (z 1 063 w 2014 r. do 878 w 2016 r.).

Najliczniej reprezentowane grupy wśród osób i rodzin objętych wsparciem przez OPS stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdza analiza przyczyn przyznawania pomocy społecznej przez OPS. W latach 2014-2016 najczęstszymi przyczynami przyznawania tej pomocy były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Do przyczyn przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 zaliczały się również m.in. problemy typowe dla rodzin dysfunkcyjnych: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat liczby rodzin i osób w rodzinach, korzystających z pomocy społecznej przyznanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie z tych powodów w latach 2014-2016.

Tabela 9. Wybrane powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
ubóstwo	252	240	228	701	685	615
sieroctwo	0	0	0	0	0	0
bezdomność	5	4	7	8	5	7
potrzeba ochrony macierzyństwa	40	37	35	208	192	182
bezrobocie	281	255	235	870	776	679
niepełnosprawność	75	71	70	197	184	160
długotrwała lub ciężka choroba	78	78	71	169	161	136
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	15	10	64	71	47
w tym rodziny niepełne	7	9	8	34	41	33

w tym rodziny wielodzietne	2	2	2	16	15	14
przemoc w rodzinie	13	38	0	47	150	0
alkoholizm	11	9	1	25	21	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	2	3	6	2	3
zdarzenia losowe	5	2	3	16	5	10

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W bardzo wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej poza problemami finansowym występują często inne problemy, w tym z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pracownik socjalny w rodzinach borykających się z wieloma problemami świadczy przede wszystkim pomoc w formie pracy socjalnej. Podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych pracownik socjalny obserwuje rodzinę i interweniuje w razie potrzeby. Bardzo ważna jest ścisła współpraca wszystkich instytucji mających kontakt z daną rodziną, aby w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości odpowiednio reagować i w razie konieczności interweniować.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie mają wpływ na formę wsparcia udzielanego przez OPS. Dane na temat rodzajów wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
pieniężna	351	314	296	321	284	274	903	778	670
rzeczowa	291	344	270	157	159	139	648	650	551
praca socjalna	X	x	x	153	336	336	521	964	878
schronienie	2	0	0	2	0	0	2	0	0
usługi opiekuńcze	18	13	19	18	13	19	18	13	19
skierowanie do domu pomocy społecznej	2	0	1	X	X	X	X	X	X
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	9	10	10	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W latach 2014-2016 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa, głównie w formie zasiłków okresowych, zasiłków stałych oraz zasiłków celowych i w naturze. Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku. Ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz

współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Dzięki dobrze prowadzonej pracy socjalnej od 2014 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej systematycznie maleje. Pracownicy socjalni w swojej pracy bardzo duży nacisk kładą na aktywizowanie i motywowanie swoich klientów do podejmowania działań ukierunkowanych na poprawę ich sytuacji życiowej. Współpracują w tym zakresie z wieloma instytucjami i organizacjami, co przynosi efekty w postaci usamodzielnienia się klientów i uniezależnienia od pomocy społecznej. Jednocześnie pracownicy socjalni spotykają się z coraz trudniejszymi sytuacjami i zjawiskami występującymi w rodzinach korzystających z pomocy. Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, kierowane są przez OPS do domów pomocy społecznej. W latach 2014-2016 Ośrodek pokrywał koszt pobytu w DPS-ie odpowiednio dla 9 i 10 osób.

Rodziny wielodzietne w gminie Węgorzyno

Definicję rodziny wielodzietnej zawiera Ustawa o świadczeniach rodzinnych, według której rodziną wielodzietną nazywamy taką rodzinę, w której wychowuje się co najmniej troje dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

Rodzina wielodzietna spełniająca kryterium dochodowe otrzyma dodatek do zasiłku rodzinnego na trzecie dziecko i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego.

Pomimo że Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera definicji wielodzietności, pomoc społeczna przewidziała możliwość udzielania wsparcia rodzinom, w których wychowuje się kilkoro dzieci.

Wielodzietność to jedna z przyczyn udzielania pomocy społecznej. Po spełnieniu kryterium dochodowego rodzina może uzyskać pomoc w formie zasiłku celowego czy okresowego. W wyjątkowych sytuacjach pomoc finansowa może zostać udzielona nawet w przypadku niespełnienia kryterium dochodowego, wówczas przyznawane jest wsparcie w formie specjalnego zasiłku celowego. Rodzina może ubiegać się o pokrycie kosztów wyżywienia dzieci w szkole, pokrycie wyżywienia podczas pobytu na kolonii letniej, pomoc w formie paczki żywnościowej.

Świadczenia rodzinne w gminie

Bardzo istotnym wsparciem dla rodzin, realizowanym w ramach zadań OPS-u w Węgorzynie, jest przyznawanie świadczeń rodzinnych. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane o liczbie i wartości świadczeń rodzinnych przyznanych w latach 2014-2016.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1 847 666 zł	1 966 430 zł	2 523 905 zł
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 688	1 373	1 416
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasilek rodzinny	8 316	7 687	7 987
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	38	32	36
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	41	49	71
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	258	256	234
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	519	519	465
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	526	490	498
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	951	891	765
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 653	1 519	1 456
zasilek pielęgnacyjny	2 637	2 515	2 412
świadczenie pielęgnacyjne	231	273	286
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	62	46	52
specjalny zasiłek opiekuńczy	92	135	213
świadczenie rodzicielskie	-	-	345
świadczenie „złotówka za złotówkę”	-	-	271
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	15 324	14 412	15 091

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie

W latach 2014-2016 wielkość wydatków przeznaczonych przez OPS na realizację świadczeń rodzinnych zwiększała się z roku na rok (z 1 847 666 w 2014 r. do 2 523 905 zł w 2016 r.). Wzrost wydatków na świadczenia rodzinne w 2016 roku spowodowany był realizacją świadczeń, które weszły w życie z dniem 01.01.2016r. (świadczenie rodzicielskie i „złotówka za złotówkę”).

Najczęściej OPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz świadczenia pielęgnacyjne.

Świadczenia alimentacyjne

Fundusz alimentacyjny stanowił kolejną formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy w latach 2014-2016 przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	145	137	133
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	1 747	1 649	1 594
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	601 598 zł	587 884 zł	605 610 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2014-2016 OPS przyznał świadczenie alimentacyjne, zmniejszała się (145 w 2014 r., 137 w 2015 r. i 133 w 2016 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (1 747 w 2014 r., 1 649 w 2015 r., 1 594 w 2016 r.), natomiast wysokość kwot wydatkowanych na ten cel się waha (601 598 zł w 2014 r., 587 884 zł w 2015 r., 605 610 w 2016 r.).

1) Dodatkowe wsparcie dla rodziny na poziomie gminy

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nowe formy wsparcia rodziny na poziomie gminy - **asystenta rodziny i rodzinę wspierającą**, których celem jest osiągnięcie przez rodzinę, mającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Podejmowane działania mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro, okresowo musiało zostać umieszczone poza rodziną.

a) Asystent rodziny

Do zadań asystenta rodziny należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. W szczególności, zgodnie z art. 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci; realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego OPS przyznawał pomoc asystenta rodziny. Z takiego wsparcia skorzystało 23 rodzin w 2014 r., 20 w 2015 r., 12 w 2016 r.

Szczegółowe dane na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Asystenci rodziny w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba asystentów rodziny	2	2	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	23	20	12

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

b) Rodziny wspierające

Inną formą pomocy rodzinie wprowadzoną omawianą ustawą są rodziny wspierające, których zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od ich inicjatywy oraz pomysłowości. Współpraca między rodzinami daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i ukazywania praktycznych metod rozwiązywania problemów. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone rodzinom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą burmistrz zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy.

Rodziny z terenu gminy Węgorzyno nie zgłaszają potrzeby wsparcia w formie rodzin wspierających, w związku z tym nie prowadzono działalności w tym zakresie.

2) Działania wspomagające

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego skupione na niesieniu pomocy dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom poprzez: wspólne rozwiązywanie problemów, opracowywanie strategii działania, szukanie nowych możliwości pomocy, działania pomocowe i interwencyjne w momencie zaistniałego problemu, a także prowadzenie ewaluacji efektów podejmowanych działań. Ważnym jest aby Zespół Interdyscyplinarny współdziałał z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W gminie funkcjonuje ponadto Punkt Wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych oraz ich rodzin, a także Klub Abstynenta „Lawa” i grupa samopomocowa Al-Anon dla osób współuzależnionych od alkoholu.

a) Zespół Interdyscyplinarny

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego działają na podstawie wyżej wymienionych aktów prawnych oraz porozumień zawartych pomiędzy Burmistrzem Węgorzyna a instytucjami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

W skład Zespołu wchodziły według stanu na dzień 31 grudnia 2016r. 22 osoby, w tym:

- ✓ OPS Węgorzyno – 5 osób, w tym Kierownik jako Przewodnicząca ZI od 16 czerwca 2016r;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Węgorzynie – 2 osoby;
- ✓ Szkoła podstawowa w Runowie Pom. – 1 osoba;
- ✓ Gimnazjum w Węgorzynie – 2 osoby;
- ✓ Policja – 3 osoby;
- ✓ PCPR Łobez – 1 osoba;
- ✓ Sąd Rejonowy w Łobzie – 1 osoba;
- ✓ GKRPA – 1 osoba;
- ✓ Służba zdrowia – 4 osoby;
- ✓ Prokuratura Rejonowa Łobez – 1 osoba;
- ✓ Organizacja pozarządowa – 1 osoba.

Realizacja procedury Niebieska Karta.

Czynności podejmowane i realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny - w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie - obejmuje Procedura "Niebieskiej Karty". Ideą procedury jest nawiązanie współpracy i działanie interdyscyplinarne - w myśl założenia, że przemoc w rodzinie nie jest wyłącznie zagadnieniem prawno-karnym, ale również socjalnym, psychologicznym i zdrowotnym. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie Niebieskiej Karty - formularz **A** w przypadku powzięcia informacji o podejrzeniu stosowania przemocy wobec członków rodziny. Zgłoszenia takiego mogą dokonać przedstawiciele instytucji pomocowych bądź inne osoby, które powzięły informacje o problemie przemocy domowej. Niebieska Karta **A** wpływa do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie do 3 dni od jej założenia. Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje do pracy w danej rodzinie, specjalistów z różnych dziedzin, współpracujących ze sobą w ramach tzw. grup roboczych w zakresie swoich kompetencji zawodowych.

Grupy robocze zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach, według procedury Niebieskiej Karty. Dokonują analizy sytuacji rodzinnej - wypełniając formularz **NK – C**, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą oraz **NK – D**, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Tworzą indywidualne plany działania dla poszczególnych rodzin, w oparciu których podejmują działania w ramach swoich kompetencji. Dodatkowo Grupy Robocze mogą podejmować inne zadania sprzyjające

zmianie sytuacji rodziny, jak chociażby wzmacnianie jej zasobów, motywowanie do realizowania przyjętych działań poprzez kierowanie do grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kierowania do specjalistów, w tym psychologów, terapeutów uzależnień

Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art.9a ust.3 i 5 oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez

- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- ✓ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- ✓ inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- ✓ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W 2016r. prowadzono procedury „Niebieska Karta” w 47 rodzinach, z czego :

- ✓ w 15 rodzinach kontynuowano procedurę Niebieskiej Karty rozpoczętych w 2014 i 2015r.,
- ✓ w 32 rodzinach Niebieskie Karty założone w 2016r.

W 2016r. zakończono 30 Niebieskich Kart, z czego :

- ✓ 25 NK z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- ✓ 5 NK z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w trakcie realizacji pozostaje 17 Niebieskich Kart.

Ponadto członkowie GR monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, a także dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz ich efektów. W trakcie procedury Niebieskiej karty, rodzina jest monitorowana przez terenowego pracownika socjalnego i dzielnicowego. Z prowadzonych działań i dokonanych ustaleń sporządzane są notatki służbowe. Skład specjalistów grup roboczych zmienia się w zależności od specyfiki problemów danej rodziny.

b) Karta Dużej Rodziny

Wsparciem dla rodzin wielodzietnych – gdzie występuje co najmniej troje dzieci – jest także Karta Dużej Rodziny w dniu 16 czerwca 2014 r. weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych.

Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu

KDR uprawnia do zniżek w instytucjach publicznych, prywatnych firmach, instytucjach kultury, ośrodkach rekreacyjnych, księgarniach. Posiadanie Karty Dużej Rodziny może obniżyć także wydatki przy zakupie jedzenia, odzieży, obuwia, książek, zabawek, kosmetyków i paliwa. Płaci się mniejsze rachunki za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. KDR uprawnia do tańszych przejazdów komunikacją publiczną i pociągami w niektórych miejscowościach. Aby otrzymać Kartę Dużej Rodziny należy złożyć wniosek w gminie odpowiadającej miejscu zamieszkania.

Tabela 14. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba rodzin posiadających KDR	22	54	61
liczba dzieci w rodzinach posiadających KDR	100	180	205

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

Z roku na rok zwiększa się liczba rodzin z gminy korzystających ze wsparcia Karty Dużej Rodziny (22 w 2014r., 54 w 2015 r., 61 w 2016 r.). Znacząco zwiększa się liczba dzieci w tych rodzinach (100 w 2014 r., 180 w 2015 r. i 205 w 2016 r.).

2.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Dzieci i rodziny z gminy Węgorzyno objęte są także wsparciem ze strony Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łobzie, która obejmuje swoim zasięgiem teren całego powiatu łobeskiego. Poradnia udziela bezpłatnej pomocy dzieciom, uczniom i ich rodzicom (opiekunom prawnym) oraz nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie jej działania. Celem poradni jest udzielanie wszechstronnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, wsparcie rodziców i nauczycieli w obszarze edukacji i wychowania, terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, prowadzenie wieloaspektowej diagnozy potrzeb i możliwości klientów i uwzględnianie

ich w planowaniu pracy, monitorowanie stopnia zaspokojenia potrzeb klienta, wzbogacanie oferty o wnioski z analiz, systematyczna współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, a także podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych.

Poradnia zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedę oraz neurologopedię. Placówka wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie nauczania indywidualnego oraz opinie psychologiczno-pedagogiczne. Pomoc bezpośrednia obejmuje w szczególności problemy dzieci i młodzieży:

- z niepowodzeniami edukacyjnymi,
- z problemami emocjonalnymi,
- niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy,
- ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- z zaburzeniami komunikacji językowej,
- z chorobami przewlekłymi,
- w kryzysie,
- z trudnościami adaptacyjnymi,
- wybitnie zdolnych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łobzie w roku szkolnym 2014/2015 zdiagnozowała 113 uczniów z terenu gminy Węgorzyno, wydając następujące orzeczenia i opinie: nauczanie indywidualne – 12, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze – 1, kształcenie specjalne z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym – 3, kształcenie specjalne dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym – 5, kształcenie specjalne dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim – 13, potrzeba wczesnego wspomaganie – 3, odroczenie obowiązku nauki w klasie I – 5, dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia – 16, przyjęcie ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy – 10, zezwolenie na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu – 4, objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły – 30, w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się – 3, w sprawie kształcenia i wychowania – 8.

Ponadto poradnia udzieliła pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży i ich rodzicom, dotyczącej następujących problemów: samouszkodzenie – 4, zachowania agresywne – 10, rozwód rodziców – 6, molestowanie seksualne – 3, przemoc w rodzinie – 15, anoreksja i bulimia – 5, przemoc rówieśnicza – 6, próby samobójcze – 3.

Wsparcie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łobzie najczęściej przybierało formę:

- spotkań terapeutycznych,

- indywidualnej terapii psychologicznej uczniów z nadpobudliwością,
- spotkań terapeutycznych z dzieckiem w kontekście rozvodu rodziców,
- rozmów terapeutyczno-wspierających w kontekście kontroli emocji i niewłaściwego zachowania,
- pracy z dzieckiem przejawiającym zachowania dysfunkcyjne, zaburzenia lękowe,
- terapii rodzin, w których wystąpiły zaburzenia odżywiania, □ terapii biofeedback dla dzieci nadpobudliwych.

2.7. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 ze zmianami), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Kuratorzy II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gryficach z siedzibą w Łobzie w 2014 roku objęli nadzorem 17 osób nieletnich, 13 rodzin, którym ograniczono prawa rodzicielskie, oraz 61 skazanych dorosłych z terenu gminy Węgorzyno.

2.8. UMIESZCZANIE W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określają zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zgodnie z ustawą zadaniem gminy jest szeroko pojęta profilaktyka, praca z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom.

Jednym z zadań nałożonych na samorząd gminny z zakresu pieczy zastępczej jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej.

Wydatki te gmina ponosi w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 15. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

	2014r.	2015r.	2016r.
liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	13	7	6
liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	11	6	4

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie

W roku 2014 w pieczy zastępczej pozostawało 24 dzieci z terenu gminy, rok później 13 a w roku 2016 - 10 dzieci, z roku na rok liczba ta się zmniejsza. Głównymi czynnikami wpływającymi na tę sytuację było m.in.: ograniczenie władzy rodzicielskiej, dozór kuratora, problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym nieumiejętność zabezpieczenia podstawowych potrzeb dzieci, nie realizowanie obowiązku szkolnego przez dzieci, dopuszczanie się przez dzieci czynów karalnych, nadużywanie alkoholu przez rodziców.

Tabela 16 . Koszty gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Odpłatność gminy za dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	7.428,88 zł	8.059,00 zł	14.501,33 zł
Odpłatność gminy za dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	74.479,25 zł	82.581,08 zł	78.738,20 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie

Powyższe tabele obrazują wydatki na pieczę zastępczą w latach 2014-2016 w rozbiciu na placówki opiekuńczo –wychowawcze i rodziny zastępcze. Są to wydatki poniesione na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Odpłatność jaką ponosi gmina za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2014-2016 jest znacznie większa niż koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych. Pomimo zmniejszającej się liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej koszty te nadal rosną.

Analiza wyżej opisanych danych pozwala na wyciągnięcie wniosku, że w najbliższych latach pomoc społeczna będzie rozwijała się w kierunku większego wsparcia rodzin i dzieci. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno Ośrodka Pomocy Społecznej jak i wielu innych instytucji i organizacji. Dlatego tak

ważne jest aby w Gminie Węgorzyno działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny. System oparty na współpracy OPS-u, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących Gminę Węgorzyno.

2.9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku programu wspierania rodziny analiza SWOT pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stał się obszar rodziny, dziecka i młodzieży.

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami wymagającymi wsparcia • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dobrze rozwinięta baza dydaktyczna w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, zapewniająca właściwy rozwój uczniów • odpowiednia oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci • nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego □ niewystarczająca dostępność opieki medycznej w gminie

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobry przepływ informacji między instytucjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież • przeznaczanie przez gminę środków finansowych na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych □ rosnące zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • niedostatecznie rozwinięte poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom • nieadekwatna do potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci oferta grup i ośrodków wsparcia • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • nieodpowiednia do potrzeb dostępność opieki przedszkolnej • niezaspokajanie potrzeb młodzieży w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego w gminie • niedostateczna oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży • nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie

2.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko, są instytucje i organizacje które działają na terenie danej gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Węgorzyno oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w orbicie swoich zainteresowań rodzinę i dziecko. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 17. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Miejski w Węgorzynie	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie	ul. Grunwaldzka 30, 73-155 Węgorzyno
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie	ul. Bema 27, 73-150 Łobez
4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łobzie	ul. Konopnickiej 5, 73-150 Łobez
5.	Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie	ul. Niepodległości 13, 73-150 Łobez
6.	Przedszkole Publiczne w Węgorzynie	ul. Kościuszki 9, 73-155 Węgorzyno
7.	Niepubliczne Przedszkole Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Cieszynie	Cieszyno 9, 73-155 Węgorzyno
8.	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Mieszewie	Mieszewo 27, 73-155 Węgorzyno
9.	Niepubliczne Przedszkole Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Sielsku	Sielsko 20, 73-155 Węgorzyno
10	Szkoła Podstawowa im. K. I. Gałczyńskiego w Węgorzynie	ul. Grunwaldzka 2, 73-155 Węgorzyno

11.	Szkoła Podstawowa im. II Łużyckiej Dywizji Artylerii L.W.P. w Runowie Pomorskim	ul. Węgorzyńska 29, 73-155 Runowo Pomorskie
12.	Gimnazjum im. Orła Białego w Węgorzynie	ul. Kościuszki 29, 73-155 Węgorzyno
13.	Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzynie	ul. Kościuszki 29, 73-155 Węgorzyno
14.	Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sielsku	Sielsko 91, 73-155 Węgorzyno
15.	Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Runowie Pomorskim	ul. Węgorzyńska 30, 73-155 Runowo Pomorskie
16.	Świetlica wiejska w Chwarstnie	Chwarstno 14, 73-155 Węgorzyno
17.	Świetlica wiejska w Gardnie	Gardno 5a, 73-155 Węgorzyno
18.	Świetlica wiejska w Ginawie	Ginawa 27, 73-155 Węgorzyno
19.	Świetlica wiejska w Kąkolewicach	Kąkolewice 18A, 73-155 Węgorzyno
20.	Świetlica wiejska w Kraśniku	Kraśnik 23, 73-155 Węgorzyno
21.	Świetlica wiejska w Mielnie	Mielno 8, 73-155 Węgorzyno
22.	Świetlica wiejska w Mieszewie	Mieszewo 36, 73-155 Węgorzyno
23.	Świetlica wiejska w Połchowie	Połchowo 21b, 73-155 Węgorzyno
24.	Świetlica wiejska w Przytoni	Przytoń, 73-155 Węgorzyno
25.	Świetlica wiejska w Runowie	Runowo 34, 73-155 Węgorzyno
26.	Świetlica wiejska w Runowie Pomorskim	ul. Kolejowa 15, 73-155 Runowo Pomorskie
27.	Świetlica wiejska w Sielsku	Sielsko 23A, 73-155 Węgorzyno
28.	Świetlica wiejska w Winnikach	Winniki 9a, 73-155 Węgorzyno
29.	Świetlica wiejska w Zwierzynku	Zwierzynek 29a, 73-155 Węgorzyno
30.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Łobzie	ul. Sawickiej 31, 73-150 Łobez
31.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
32.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Grunwaldzka 30, 73-155 Węgorzyno
33.	Punkt Wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych oraz ich rodzin	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
34.	Klub Abstynenta „Lawa”	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
35.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska w Węgorzynie	ul. Runowska 22, 73-155 Węgorzyno
36.	Gabinet Usług Medycznych Wiesława i Bronisław Hantke s.c. w Węgorzynie	ul. Runowska 28, 73-155 Węgorzyno
37.	Sąd Rejonowy w Łobzie	ul. Niepodległości 15, 73-150 Łobez
38.	Posterunek Policji w Węgorzynie	ul. Runowska 45, 73-155 Węgorzyno
39.	Straż Miejska w Węgorzynie	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
40.	Ludowy Klub Sportowy Sparta Węgorzyno	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
41.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Trójka	ul. Grunwaldzka 2, 73-155 Węgorzyno

Dane Urzędu Miejskiego Węgorzyno.

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Węgorzyno na lata 2017-2019 jest następujący:

**Wspieranie rodzin i dzieci,
zaspokajanie ich potrzeb, zapewnianie im bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju
w środowisku lokalnym**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań. Do oceny stopnia ich wdrożenia zostaną m.in. wykorzystane wyznaczone wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1.:

Wspieranie rodzin w środowisku lokalnym:

- **zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego,**
- **zwiększanie potencjału rozwojowego rodzin,**
- **wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin zamieszkujących na terenie gminy.
- Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.
- Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną.
- Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji.
- Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
- Opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin.
- Wzmacnianie więzi rodzinnych m.in. poprzez organizowanie imprez integracyjnych.
- Upowszechnianie wśród członków rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i możliwościach zatrudnienia socjalnego.
- Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

- Promowanie w społeczności lokalnej aktywnych postaw (np. pomocy sąsiedzkiej), skierowanych do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
- Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, prokuratury rejonowej, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 1.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba rodzin objętych mediacją,
- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin wspieranych przez rodziny wspierające,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba zorganizowanych imprez dla rodzin,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób bezrobotnych z gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych,
- liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba realizowanych projektów na rzecz rodzin,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel operacyjny 2.:

Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i w rozwoju:

- **podnoszenie poziomu kształcenia w placówkach oświatowych gminy,**
- **udzielanie pomocy uczniom ubogim, uzdolnionym i niepełnosprawnym,**
- **rozwijanie środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży,**
- **zwiększanie możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze, sporcie i rekreacji.**

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt.
- Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3.
- Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej, m.in. poprzez zwiększenie w szkołach liczby zajęć edukacyjnych i wychowawczych.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie pomocy finansowej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach dydaktycznych oraz w kulturze, sporcie i rekreacji.
- Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych, przyznawanie im – w miarę możliwości finansowych gminy – stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.
- Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego.
- Realizowanie programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- Rozwijanie sieci i oferty świetlic w gminie.
- Rozszerzenie oferty organizowanych w placówkach oświatowych zajęć pozalekcyjnych.
- Wzbogacanie ofert zajęć pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.
- Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie, wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt.
- Propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 2.:

- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba placówek przedszkolnych oraz liczba dzieci objętych opieką,
- liczba żłobków oraz liczba dzieci objętych opieką,
- liczba doposażonych placówek oświatowych,
- liczba uczniów objętych pomocą finansową o charakterze socjalnym,
- liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych,
- liczba uczniów dowożonych do szkół,
- liczba uczniów uzdolnionych, którym przyznano stypendia,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba uczniów niepełnosprawnych objętych kształceniem specjalnym,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba dzieci korzystających z oferty świetlic,
- liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych

- liczba organizowanych zajęć pozaszkolnych,
- liczba dzieci i młodzieży zaangażowanych w wolontariat,
- liczba realizowanych projektów na rzecz dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 3.:

Zapewnienie rodzinom i dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego:

- **zaspakajanie potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych rodzin i dzieci, • przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zjawisku przemocy w rodzinie,**
- **wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa u rodzin i dzieci.**

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia poprzez m.in. realizację projektów promujących zdrowie.
- Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
- Organizowanie bezpłatnych badań specjalistycznych dla mieszkańców gminy.
- Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, m.in. poprzez kontynuowanie działalności Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Opracowywanie i realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktycznoedukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie i przestępczości; włączanie w ich realizację funkcjonariuszy Policji.
- Zapewnienie wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Podejmowanie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
- Organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży, włączanie rodziców w działalność edukacyjno-informacyjną.
- Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 3.:

- liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia,
- liczba placówek oświatowych, w których świadczona jest opieka medyczna,
- liczba organizowanych badań specjalistycznych dla społeczności gminnej,

- liczba realizowanych programów zdrowotnych,
- liczba realizowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień,
- liczba realizowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przemocy w rodzinie,
- liczba realizowanych działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie przeciwdziałania przestępczości wśród nieletnich oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży,
- liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

4. HARMONOGRAM I REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Węgorzyno na lata 2017-2019 mają charakter ciągły.

4.1. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami programu są rodziny zamieszkujące teren gminy Węgorzyno, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci w wieku 0-5 lat, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzin przeżywających trudności związanych ze stanem zdrowia dziecka.

4.2. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łobzie, Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Straż Miejska, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

4.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

4.4. REGULACJE PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- Uchwały Nr XXXIX/364/2014 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 września 2014 roku w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego;
- Uchwały Nr XXXIX/363/2014 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 września 2014 roku w sprawie uchwalenia programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Węgorzyna na lata 2014 – 2018;
- Zarządzenia nr 51/2011 Burmistrza Węgorzyna z dnia 15 czerwca 2011r. w sprawie powołania i składu interdyscyplinarnego, zmienionym Zarządzeniem Nr 26/2014 Burmistrza Węgorzyna z dnia 06 maja 2014 roku w sprawie zmiany składu zespołu interdyscyplinarnego, zmienionego Zarządzeniem Nr 39/2016 Burmistrza Węgorzyna w sprawie zmiany składu zespołu interdyscyplinarnego oraz Zarządzeniem Nr 41/2016 Burmistrza Węgorzyna z dnia 22 grudnia 2016 roku w sprawie zmiany składu zespołu interdyscyplinarnego.
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno.

4.5. PRZEWIDYWANE EFEKTY I REZULTATY

Realizacja założeń Programu powinna przyczynić się do:

- zwiększenia potencjału rozwojowego rodzin,
- podniesienia skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom,
- podniesienia świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- wzmocnienia rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, □ zapewnienia rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.
- podniesienia poziomu wychowania i edukacji dzieci i młodzieży,
- objęcia pomocą i wsparciem uczniów ubogich, uzdolnionych i niepełnosprawnych,
- rozwijania środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży,
- zwiększenia możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze, sporcie i rekreacji.
- pełniejszego zaspokajania potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych rodzin i dzieci,
- przeciwdziałania uzależnieniom oraz zjawisku przemocy w rodzinie, □ wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa rodzin i dzieci.
- zminimalizowania liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej
- integracji społeczności lokalnej i rozwoju grup samopomocowych
- wzrostu zaangażowania organizacji lokalnych w podejmowaniu działań środowiskowych.

4.6. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoringiem Programu zajmować się będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie, wykorzystując informacje oraz dane ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwane od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Kierownik OPSu przedstawia je Burmistrzowi i Radzie Miejskiej wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w terminie zgodnym z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.